

TUMU PARAU n°2.

FAUFA'A TUPUNA

'API N°1.

TE HI'OPO'ARA'A O TE TAPIHO'ORA'A I TE ARA

**PAPA TURE O TE FA'ANAHORA'A – PUTA I – UPO'O PARAU V
NŌ TE FAUFA'A TUPUNA E TE TA'ERE O TE FENUA, NŌ TE
'ANA'IRA'A E TE PARURURA'A I TE MAU MAHORA, TE PATU, TE
TAO'A E TE MAU MEA E AU MAI, E NO TE FA'ATURERA'A O TE
PAHERURA'A**

PENE 3 – Hi'opo'ara'a i te mau tapiho'ora'a i te ara

'Īrava D. 153-1 :

Mea 'ōpanihia ia tapiho'o i rapae mai i te fenua te mau faufa'a tā'āna'ihia e aore ra i tāpurahia i ni'a i te tāpura i fa'ata'ahia i te 'Īrava D. 151-1.

E fa'ati'ahia ra e te fa'atere o te Fenua, i roto i te 'āpo'ora'a fa'aterehau, i muri mai i tō te tōmite o te mau māhora e te mau pā faufa'a nātura hōro'ara'a i tōna mana'o.

A ta'a noa atu ra, e fa'aineinehia te tahi tāpura 'āna'ira'a tauiha'a i 'itehia te maita'i pae 'ā'amu, te 'ā'ai, te 'ihi e aore ra te peu tumu e te fa'aotira'a a te fa'atere o te Fenua, i roto i te 'āpo'ora'a fa'aterehau, i muri mai i tō te tōmite o te mau māhora e te mau pā faufa'a nātura hōro'ara'a i tōna mana'o. Eita te mau tauiha'a i tāpa'ohia i roto i tāua mau 'āna'ira'a ra e tapiho'ohia i rapae mai i te fenua ma te 'ore e parau fa'ati'a nā te fa'atere o te Fenua, i ravehia i roto i te 'āpo'ora'a fa'aterehau, i muri mai i tō te tōmite o te mau māhora e te mau pā faufa'a nātura hōro'ara'a i tōna mana'o.

‘Īrava D. 153-2 :

E mana tō te fa’atere o te Fenua i te tāpe’a, nō te Fenua, e aore ra nō te tahi ‘oire, e aore ra nō te tahi piha fa’aterera’a ‘ohipa a te hau fenua, i te mau tauiha’a i anihia ia tahipo’o i te ara, ma te ‘aufau i te ta’ata tapiho’o te tino moni tano. E ha’amauhia te faito o taua tino moni ra ma te tū te mana’o, e aore ra ia au i te fa’aotira’a a te anoha’a, mai te peu e tītauhia taua hi’opo’ara’a ra e te ta’ata tapiho’o i te ara. E tano te mana tāpe’a ia fa’a’ohipahia i te roara’a e ono ‘āva’e.

Fa’aotira’a n° 97 AA nō te 10 nō tenuare 1962 e fa’ata’a ra i te ‘āna’ira’a o te mau tao’a e vai ra te tahi maita’i pae ‘ā’amu, te ‘ā’ai, te ‘ihi e aore ra te ta’ere i tītauhia ei parau fa’ati’a nā te hau nō te tapiho’ora’a i te ara, Ve’a nā te Hau o Pōrīnetia farāni nō te 31 nō tenuare 1962, ‘api 36.

Mana’o – i ravehia ei fa’a’ohipara’a i te fa’aotira’a nō te matahiti 1961 i ni’a i te papa ture o te fa’anahora’a fenua

Te Tāvana rahi o Pōrīnetia, ra’atira o te fenua,
I te hi’ora’a i te fa’aotira’a nō te 28 nō tītema 1885 i ni’a i te fa’aterera’a i te Fenua Farāni i ‘Oteania e te mau fa’aotira’a tauira’a i teie fa’aotira’a ;
I te hi’ora’a i te fa’aotira’a n°37-812 nō te 22 nō tiurai 1957 i ni’a i te ha’amauira’a i te ‘āpo’ora’a fa’aterera’a e te fa’a’ā’anora’a o te mau mana ‘ohipa o te ‘āpo’ora’a rahi i roto ia Pōrīnetia farāni ;
I te hi’ora’a i te fa’aotira’a n°58-1337 nō te 11 nō tītema 1958 i ni’a i te ‘āp’ora’a o te fa’aterera’a e te ‘āp’ora’a rahi o Pōrīnetia farāni ;
I te hi’ora’a i te fa’aotira’a n°460 b.t. nō te 15 nō ‘eperera 1950 e ha’amau ra i te mau fa’anahora’a o te fa’a’ohipara’a o te fa’aotira’a nō te 23 nō ‘ātete 1937 (fa’a’orehia) ;
I te hi’ora’a i te mau ‘Īrava 85 ē 87 e 97 o te fa’aotira’a nō te 8 nō ‘eperera 1961 i ni’a i te fa’aturera’a rahi o te fa’anahora’a o te fenua i te pae o te fa’anehenehera’a ‘oire, te nohora’a, te mau fare nohoau, te pāururura’a i te mau māhora e te mau pā, te vāhi nohora’a ta’ata, te aupuruaea e te vaimāra’a o te mau purūmu e te mau patu rau, te mau fare ataata, te pē e te au ‘ore e te mau fare e fa’ari’ihia i te huirā’atira ;
Te ‘āpo’ora’a o te fa’aterera’a, i muri mai i te tuatāpapara’a i roto i tāna rurura’a nō te 10 nō tenuare 1932, teie
E Fa’aoti nei :

‘Īrava 1 :

A ta’a noa atu ā te mau tao’a i ‘āna’ihia e aore ra i tāpurahia, ia au i te ‘Īrava 71 ot e fa’aotira’a i fa’ahitihia i ni’a nei, e o tei ‘ōpanihia te tapiho’ora’a i te ara, te mau tao’a nō muta’a ra, e aore ra i pāpa’ihia e aore ra i tāpa’ohia i te mau pāpa’ira’a e rave rau e faufa’a ai te ta’ere mā’ohi o muta’a ra, e tae atu i te mau iviivi e te mau totoe’a nō tahito ra, eita e fa’ahiti’ahia ia tapiho’o i te ara ma te ‘ore e parau fa’ati’a nā te fa’atere o te fenua i roto i te ‘āpo’ora’a o te fa’aterera’a, i muri mai i tō te tōmite o te mau māhora e te mau pā faufa’a nātura hōro’ara’a i tōna mana’o

E 'āpitihia te tahi tāpura i'oa ha'apāpūra'a i teie parau fa'aotira'a.

‘Īrava 2 :

Nō te tapiho'ora'a o te mau tao'a i hāmanihia i teie tau, e mana tō te piha tōro'a ha'apa'o i te hi'opo'ara'a o te tapiho'ora'a i te ara i te tītau i te tahi parau ha'apāpūra'a e fa'ata'a ra e nō teie tau te hāmanira'ahia teie tao'a e, ia 'aimārōhia, te tahi parau hi'opo'ara'a a te ti'a o te tōmite o te mau māhora e te mau pā faufa'a nātura, e aore ra a te tahi ta'ata e ha'amanahia e ana nō tōna 'aravihi.

‘Īrava 3 :

E mana tō te ti'a o te ti'a o te tōmite o te mau māhora e te mau pā faufa'a nātura ha'apa'o i te mau tao'a mara'a, e tae atu i te mau ta'ata i ha'amanahia e ana, i te fa'ata'a i te tahito o te tahi tao'a e tē hōro'a i tōna mana'o i ni'a i te mau anira'a parau fa'ati'a ia tapiho'o i te ara.

‘Īrava 4 :

Mea tītauhia te mau ta'ata ho'o i fa'a'ite i te ti'a o te tōmite o te mau māhora e te mau pā faufa'a nātura i te mau tao'a tahito i fa'ata'ahia i te 'Īrava mātāmua, e tae atu te mau tao'a ato'a i roa'a i roto i te mau pāherura'a fa'ati'ahia e aore ra i 'itenoahia, t emau ana e aore ra te mau tino pohe, ia roa'a :

i te tahi pae, i te tāpa'o i ni'a i te tao'a 'ōpanihia ia tapiho'o i te ara i te tītīro o te 'ōpanira'a, ia 'ite te ta'ata e ho'o noa mai i taua tao'a ra ;

i te tahi pae, ia roa'a i te ti'a o te tōmite i te fa'a'ohipa, nā ni'a i te i'oa o te fenua, te tōtaiete tuatāpapara'a o 'oteania e aore ra te fare teanavaharau o Pape'ete, i te fa'a'ohipa i tōna manameha'i, i fa'ata'ahia i te 'Īrava 85 (ahe'e 3 in fine) e aore ra te mana tāpe'a i fa'ata'ahia i te 'Īrava 8 o te fa'aotira'a nō te 8 nō 'eperera 1961.

‘Īrava 5 :

E fa'autu'ahia te mau 'ōfatira'a ato'a i teie mau fa'auera'a i te mau utu'a i fa'ata'ahia i te 'Īrava 97 o te fa'aotira'a.

‘Īrava 6 :

Ua fa'a'orehia te 'Īrava 7 o te fa'aotira'a n°460 b.t. nō te 15 nō 'eperera 1950.

‘Īrava 7 :

Nā te tōmite o te mau māhora e te mau pā faufa'a nātura e tōna ti'a, e tae atu i te ra'atira o te mūto'i 'oti'a fenua e ha'apa'o, te ti'a tāta'i tahi tāna tuha'a, i te fa'a'ohipara'a o teie fa'aotira'a o tē ha'amanahia, ha'apūrorohia, e piapia i te mau vāhi ato'a e au ai.

Pape'ete, te 10 nō tenuare 1962, A. GRIMALD.

Tāpura i'oa o te mau tao'a i fa'ata'ahia i te 'Irava 1

1- Tao'a 'ōfa'i tahito

penu
to'i tarai e te 'aufau to'i
'ōfa'i tautai
'ōfa'i pehī
'ōfa'i pārahurahu
'ōfa'i fa'a'oi
'ōfa'i tūpa'i
'ōfa'i ti'i, to'a ti'i
'ōfa'i marae, peha'a 'ōfa'i marae

2- Tao'a tautai

matau e te matau ha'amatahia
'arainu, marei fe'e
tao'a tarai : i'u e te hou

3- Fa'anehenehe

fa'atautau
tāpe'a tari'a
tāhere
tāpe'a rima
tara tātau

4- Tao'a mōrohi noa

rā'au tā'iri 'ahu, papa tūpa'ira'a, 'iri tātāra'a tapa
va'a e te hoe tahito 'ē
'umete
'āfata' ma'i
te'a, te'a 'uputa
tara te'a
'omore e te ihe
'ōmoro e te rā'au poro rahi

